

NA-MA POTI

A tanuláshoz való viszonyulás és a tanulási motiváció

Meghatározás és építőelemek

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

NA-MA POTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD

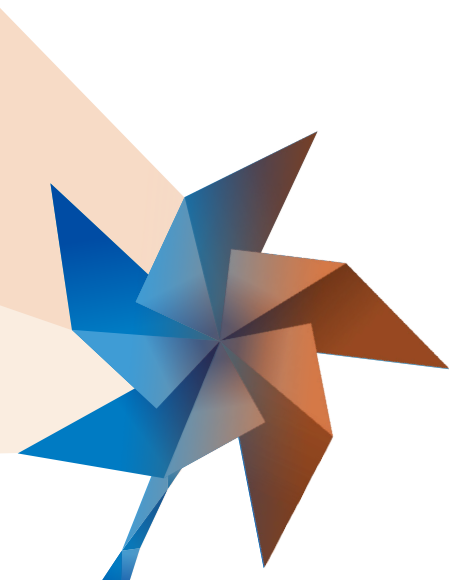
Készült a Szlovén Köztársaság és az Európai Unió (Európai Szociális Alap) közös anyagi támogatásával.

A TANULÁSHOZ VALÓ VISZONYULÁS MEGHATÁROZÁSA

A legtágabb értelemben a motivációt mint pszichológiai folyamatot határozzuk meg, amely ösztönzi és irányítja a viselkedésünket. (Petri és Govern, 2004; Kobal Grum, Musek, 2009). Különböző motivációs összetevők (fiziológiai folyamatok, szükségletek, célok, érzelmek, értékrend...) találkozása arra ösztönöz bennünket, hogy elkezdjük a tevékenységet és azt mindaddig többé-kevésbé tudatosan végezzük, míg el nem érjük a célt. Amikor a motivációs összetevők a tanulást ösztönzik, tanulási motivációról beszélünk. Ezek azok a lelki folyamatok, amelyek elindítják a tanulást, irányítják a folyamatot, meghatározzák annak intenzitását, időtartamát és minőségét.

Rövidítések magyarázata:

VTM – a tanuláshoz való viszonyulás (természetismeret és matematika)

A TANULÁSI MOTIVÁCIÓ ÉPÍTŐELEMEI

1. építőelem:

A tanuló képes összehangolni a tanítási célokat egyéni céljaival és bennük megtalálni a személyes értelmet. (VTM1)

- 1.1 a tanulási célok elérése érdekében folytatott törekvéseit személyes döntésként éli meg/értelmezi, amely egy vagy több motivációs tényező eredménye;
- 1.2 személyes céljait saját képességeihez és a cél elérése érdekében befektetett törekvéséhez igazítja;
- 1.3 a tanulásról és a tudásról való gondolkodásmódjával, ezekhez való viszonyulásával és viselkedésével is bizonyítja, hogy mindkettőt értékeli.

2. építőelem:

A tanuló képes úgy irányítani az érzelmeit (kellemes és kellemetlen), a figyelmét és az akaratát, hogy ezek ösztönözzék céljai hatékony elérését. (VTM2)

- 2.1 jól kifejezett érzelmi öntudattal rendelkezik;
- 2.2 adott körülmények között képes munkakörnyezetét és a tanulás módját úgy szervezni, hogy a tanulás számára minél kellemesebb legyen;
- 2.3 negatív előjelű érzelmeit (félelem, harag, az akadályok és a sikertelenség okozta frusztráció, szégyenérzet...) képes úgy »balanszírozni«, hogy azok a konstruktív problémamegoldás és az akadályok legyőzése irányába vigyék;
- 2.4 képes követni figyelmének tanulás közbeni ingadozását és fenntartani a figyelmet;
- 2.5 akaratának aktivizálására és fenntartása érdekében különböző stratégiákat alkalmaz.

3. építőelem:

A tanuló magáról úgy gondolkodik, hogy az az adott tanulási helyzetben lehetővé teszi számára a tanulási célok elérése felé irányulást (nem pedig az önmaga értékesség-érzésének a megvédését) (VTM3)

- 3.1 jól fejlett öntudattal rendelkezik az adott tanulási helyzetben való gondolkodásmódját illetően;
- 3.2 hiszi, hogy tanulási célját el tudja érni;
- 3.3 hiszi, hogy a kitűzött tanulási célok felé haladást legfőképpen jól megválasztott, minőségi tanulási döntései eredményezik.

4. építőelem:

Uporaba socialne mreže za učinkovito učenje in vzpostavljanje oz. ohranjanje visoke ravni učne motivacije (ONM4)

- 4.1 képes másokkal jó kapcsolatot létrehozni és fenntartani;
- 4.2 képes konstruktív viszonyt kialakítani és fenntartani az elismert tekintélyekkel;
- 4.3 a csoportban igyekszik hatékonyan tenni a közös célokért.

AZ ÉPÍTŐELEM/AZ ÉPÍTŐELEM ÖSSZETEVŐINEK A LEÍRÁSA	MIVEL BIZONYÍTJA EZT A TANULÓ?
<p>VTM1: A tanuló képes összehangolni a tanítási célokat egyéni céljaival és bennük megtalálni a személyes értelmet, amit azzal bizonyít, hogy:</p>	
<p>VTM1.1: A tanulási célok elérése érdekében folytatott törekvéseit személyes döntésként éli meg/értelmezi, amely egy vagy több motivációs tényező* eredménye.</p>	<p>a) A tanulási célokból le tudja vezetni a személyes célokat és azokat világosan meg tudja fogalmazni. b) A tanulási helyzetekben kutatással, gondolkodással reagál... c) Az elmélyült tanulás tanulási stratégiáit alkalmazza, amelyek magasabb taxonómiai szintű tudás megszerzéséhez vezetnek. d) Felelősséget vállal saját tanulása eredményességét illetően (pl. sikereit és sikertelenségét saját tanulása minőségének és mennyiségének tudja be, akadályokba ütközve segítséget keres, kritikus visszajelzést keres/kér és azt figyelembe veszi, objektív módon értékeli saját eredményeit...) . e) Önállóan szabályozza tanulását</p>
<p>*MOTIVÁCIÓS TÉNYEZŐK</p> <p>a) Olyan tanulási körülmények, amelyek számára újak, váratlanok, vagy amelyekben a saját meglévő tudásával/értésével nem tud megfelelően működni, felkeltik benne a kíváncsiságot, a rácsodálkozást ill. kognitív konfliktust. b) A tanulási célok elérésében meglátja a személyes növekedés és fejlődés lehetőségét (pl. az óvodáskorú gyermek esetében a »nagynak lenni«-érzés iránti vágy, észrevehető haladás a célhoz vezető úton, a saját életcélok megvalósítása stb.). c) A tanulási szituáció egyes elemeit összekapcsolja saját élettapasztalataival és ezekre érzelmileg reagál. d) Ismeri saját érdeklődési területeit és a tanítási célokban képes felismerni/meglátni saját érdekei fejlődési lehetőségeit. e) Saját karrierjének képét (többé-kevésbé) már kialakította és a tanítási célok elérésében felismeri azokat a szakaszos célokat, amelyek a karrierépítés útján helyezkednek el. f) A tanulási célokban képes felismerni azok hasznosíthatóságát az életben. g) A tanulási célok elérése iránti vágya a természet és a társadalom irányában tanúsított felelősségteljes viszonyulásából ered (gondoskodás a fenntarthatóságról, a társadalom/közösség javáról, a világpolgár-létről)</p>	
<p>VTM1.2: Személyes céljait saját képességeihez és a cél elérése érdekében befektetett törekvéséhez igazítja.</p>	<p>a) Képes reálisan megítélni/értékelni a saját tudását, erős és gyenge területeit. b) Konkrét, reálisan megvalósítható tanulási célokat állít fel magának. (pl. az ún. SMART kritériumok alapján).</p>
<p>VTM1.3: A tanulásról és a tudásról való gondolkodásmódjával, ezekhez való viszonyulásával és viselkedésével is bizonyítja, hogy mindkettőt értékeli.</p>	<p>a) Kifejezi azt a meggyőződését, hogy a tudás és a tanulás számára érték. b) Ezt a viselkedésével is bizonyítja.</p>
<p>VTM2: A tanuló képes úgy irányítani az érzelmeit (kellemes és kellemetlen), a figyelmét és az akaratát, hogy ezek ösztönözzék céljai hatékony elérését, amit azzal bizonyít, hogy:</p>	
<p>VTM2.1: Jól kifejezett érzelmi öntudattal rendelkezik.</p>	<p>a) Képes átérezni (szavakkal leírni) azokat a testi változásokat, amelyek az érzések megélését kísérik konkrét helyzetekben. b) Képes megérteni saját érzéseit: szavakba foglalni, összekapcsolni saját szükségleteivel a konkrét helyzetben és saját gondolkodásmódjával ezekben a szituációkban (pl. tud válaszolni a következő kérdésekre: mit érzel, mi dühített fel/ijesztett meg..., mire lenne szükség az adott helyzetben stb.) c) Képes elfogadni az érzéseit (legfőképpen a kellemetlen érzéseket) mint egy természetes jelen állapotot az állandóan változó elmében (pl. megérti, hogy ebben a pillanatban mérges a barátjára, de ez a düh valószínűleg el fog múlni; amikor kellemetlen érzelmeket él át, önmagát ne értékelje negatívan – együttérző legyen önmagával szemben...)</p>

<p>VTM2.2: Adott körülmények között képes munkakörnyezetét és a tanulás módját úgy szervezni, hogy a tanulás számára minél kellemesebb legyen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Kialakított olyan hatékony tanulási stílust, amelyet kellemesnek és érdekesnek él meg. Amikor lehetséges, ezen a módon tanul. b) A munkakörnyezetét úgy alakítja ki, hogy abban jól érzi magát. c) Az előmenetelére/eredményeire büszke, és a maga módján »megünnepli« a sikereit.
<p>VTM2.3: Negatív előjelű érzelmeit (félelem, harag, az akadályok és a sikertelenség okozta frusztráció, szegyenérzet...) képes úgy »balanszírozni«, hogy azok a konstruktív problémamegoldás és az akadályok legyőzése irányába vigyék.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) A kellemetlen érzéseket hasznosnak veszi, saját magának szánt üzenetként kezeli: »Gondoskodj magadról!« b) Megérti, mi váltotta ki benne a negatív érzéseket és mire van szüksége az adott pillanatban. c) Képes visszafogni az impulzív reakciót: Időt szán magára és megkeresi azt a helyet, ahol képes olyan mértékben lenyugodni, hogy ismét át tudja venni a viselkedése feletti irányítást. d) Saját kellemetlen érzéseit úgy fejezi ki, hogy ne bántson meg másokat. e) Az energiát, amelyet a negatív érzelmek váltanak ki, a helyzetet kiváltó probléma konstruktív (hosszútávú) megoldásába fekteti (nem pedig olyan tevékenységekbe, amelyek rövidtávon mentesítik a feszültségek alól, vagy a helyzetből való megfutamodást jelentik).
<p>VTM2.4: Képes követni a tanulás közbeni figyelemingadozásokat és fenntartani a figyelmet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Képes elvonatkoztatni a zavaró ingerektől. b) Amint azt tapasztalja, hogy a figyelme elkalandozik, visszairányítja arra a tevékenységre, amely biztosítja számára a kitűzött célok elérését. c) Tisztában van az agyában zajló történésekkel, ami lehetővé teszi számára, hogy az adott pillanaban meg tudja állapítani a figyelemzavar okait. d) Olyan stratégiákat alkalmaz, amelyek segítik tanulás közben a figyelem fenntartásában (pl. a munkakörnyezet kialakítása - a zavaró tényezők kiiktatása, a figyelmet ösztönző/segítő tanulási stratégia kiválasztása). e) Képes felismerni, hogy fáradt és megszervezni a pihenést.
<p>VTM2.5: Az akarat aktivizálása és fenntartása érdekében különböző stratégiákat alkalmaz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Képes elkezdni a tevékenységet és abban kitartani, míg el nem éri a célját az akadályok ellenére is. b) A tanulási kedv fenntartásának különböző stratégiáit ismeri és ezeket alkalmazza.
<p>VTM3: A tanuló magáról úgy gondolkodik, hogy az az adott tanulási helyzetben lehetővé teszi számára a tanulási célok elérése felé irányulást (nem pedig az önmaga értékesség-érzésének a megvédését), amit azzal bizonyít, hogy:</p>	
<p>VTM3.1: Jól fejlett öntudattal rendelkezik az adott tanulási helyzetben való gondolkodásmódját illetően.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) A konkrét helyzetben képes tudatosan gondolkodni saját magáról, a körülményekről és tanulási célokról (pl. a »képes vagyok rá« érzése), b) Ismeri saját erős és gyenge területeit (előzetes tudás, tanulási stílus, kognitív képességek stb.) c) Ismeri saját álláspontját és értékrendjét, amelyeket a saját kulturális környezetéből vett át.

<p>VTM3.2: Hiszi, hogy tanulási célját el tudja érni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Eltökélten kezd a munkához. b) Hatékony tanulási stratégiákat alkalmaz és azokat az egyes tanulási célok specifikumaihoz igazítja. c) Rugalmasan kezeli a saját tanulását (pl. ha azt állapítja meg, hogy a kijelölt út nem vezet el a célhoz, másikat keres). d) Ha akadályba ütközik vagy ideiglenes sikertelenség esetén is kitart.
<p>VTM3.3: Hiszi, hogy a kitűzött tanulási célok felé haladást legfőképpen a jól megválasztott, minőségi tanulási döntései eredményezik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Hiszi, hogy szorgalommal és a megfelelő tanulási módszerrel és gondolkodásmóddal haladást tud elérni. b) Sikerét/sikertelenségét olyan tényezőknek tudja be, amelyekre hatni tud (pl. a tanulás mennyisége és minősége). c) Magabiztosan kezd a nehezebb tanulási kihívásokhoz, és kész kockáztatni azt, hogy hibázik. d) Tanulás közben aktívan keresi és használja a különböző információforrásokat és segítséget. e) A hibákban és az átmeneti sikertelenségben a tanulásnak és a képességei megerősítésének a lehetőségét látja. f) Kitart készségei fejlesztésében, a tudása és egyéb ismétlődő tanulási folyamatok megszilárdításában, hiszen így figyelemmel tudja kísérni saját haladását a kitűzött célok tekintetében. g) Saját tudásáról és tanulási módszereiről visszajelzéseket keres és azokat figyelembe is veszi. h) Önkritikus. A sikertelenség arra ösztönzi, hogy megvizsgálja az okokat, változtasson tanulási módszerein, több erőfeszítést fektessen bele. i) Amennyiben szükséges, segítséget keres és azt konstruktív módon felhasználja (a megértés elmélyítése érdekében, amely a későbbi önállóságához vezet a célok elérésénél).
<p>VTM4: A tanuló a szociális hálót a hatékony tanulás érdekében használja, valamint a magas szintű tanulási motiváció kialakítására és megtartására törekszik, amit azzal bizonyít, hogy:</p>	
<p>VTM4.1: Képes másokkal jó kapcsolatokat létrehozni és fenntartani.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Másokkal szemben (különösen a mássággal szemben) tisztelettudó. b) Képes elfogadni a segítséget és másokon segíteni. c) Mások gondjaira együttérzéssel reagál. d) Saját kívánságait és szükségleteit konstruktív módon érvényesíti (pl. problémamegoldás). e) Képes elutasítani mások elvárásait, ha azok számára elfogadhatatlanok. f) Képes kialakítani baráti viszonyokat.
<p>VTM4.2: Képes konstruktív viszonyt kialakítani és fenntartani az elismert tekintélyekkel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) A tanárra mint a támogatás és a segítség forrására tekint. b) Követi a tanári irányítást, de közben megőrzi autonómiáját (pl. követi az utasításokat, mert úgy ítéli meg, hogy azok észszerűek). c) Gondolkodásában és tevékenységében is függetlenségre törekszik (kezdeményez, véleményt mond, kritikusan szemléli stb.).
<p>VTM4.3: A csoportban igyekezik hatékonyan tenni a közös célokért.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Felelősettéljesen kezdi és végzi el a feladatait. b) Másokkal közreműködik: meghallgat, javasol, megvizsgál és közös megoldásokat keres c) A csoportban jó kapcsolatokat ápol és gondoskodik az összes csapattag jólétéről.

NA-MA POTI sorozat

ISSN 2820-4182

A sorozat szerkesztője: Jerneja Bone

A tanuláshoz való viszonyulás és a tanulási motiváció Meghatározás és építőelemek

A kiadvány eredeti címe: Odnos do učenja in učna motivacija; Opredelitev in gradniki

Szerzők: mag. Cvetka Bizjak in mag. Andreja Bačnik, Mojca Buzeti, Marjeta Capl, Vesna Mozetič Černe, ddr. Melita Hajdinjak, Janja Hrastnik, dr. Janja Majer Kovačič, mag. Nada Nedeljko, Mirjam Pirc, Sara Predovnik, mag. Sonja Rajh, Martina Rajšp, Dominika Rotovnik, Tina Stanič, Karmen Usar

Magyar nyelvre fordította: Tóth Elizabeta

Magyar nyelvi lektor: Jankay Éva

Tervezés: Simon Kajtna

Grafikai szerkesztés: ABO grafika, d. o. o., képviseli: Igor Kogelnik

Kiadta: Zavod RS za šolstvo

A kiadót képviseli: dr. Vinko Logaj

Online kiadás

Ljubljana, 2022

A kiadvány ingyenes.

A kiadvány elérhetősége: www.zrss.si/pdf/Odnos_do_ucenja_gradniki_MAD.pdf

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD

Készült a Szlovén Köztársaság és az Európai Unió (Európai Szociális Alap) közös anyagi támogatásával.

A kiadvány a 2016 és 2022 között megvalósult NA-MA POTI projekt keretében jött létre, amelynek a vezetője Jerneja Bone volt.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 127198211

ISBN 978-961-03-0748-8 (PDF)
